

Deklaracija Stellenbosch

Letos poleti je v Stellenboschu v Južni Afriki potekala 8. svetovna konferenca o računalnikih v izobraževanju z naslovom "40 years of Computers in Education, What Works?" v organizaciji IFIP-ovega komiteja o izobraževanju (IFIP TC3). Na konferenci je bila oblikovana deklaracija o integraciji informacijsko-komunikacijske tehnologije v izobraževanje kot pripomoček vsem, ki se želijo vključiti v procese pri pripravi na družbo znanja. Deklaracija je objavljena na spletnem naslovu <http://www.ifip.org/home/TheStellenboschDeclaration.pdf>.

Deklaracija obravnava izobraževalno tematiko na šestih področjih: digitalna solidarnost, učenci in vseživljenjsko učenje, strategije za odločanje, mrežno povezovanje, raziskave in učitelji. Za vsako od teh področij so oblikovana priporočila in predlogi ukrepov, ki zadevajo tri pogloblitve ravni: družbeno raven, raven učenja in poučevanja ter raven tehnologije in infrastrukture.

»Digitalni razkorak« med ljudmi je prisoten tako na globalni kot na lokalni ravni. Informacijsko-komunikacijske tehnologije so omogočile veliko eksperimentov in inovacij, izboljšale so dostop do izobraževanja in znanja. Na področju izobraževanja naj bi informacijsko-komunikacijske tehnologije pomagale razviti **digitalno solidarnost**, ki zadeva dostop do informacijsko-komunikacijske infrastrukture na eni strani in dostopnost do digitalnih vsebin in medijev na drugi. Pomembno je soglasje vseh vpletenih za reševanje problemov dostopa do tehnologije, projektnega sodelovanja in posredovanja izobraževalnih vsebin, vendar ne brez spoštovanja lastninskih pravic.

V družbi znanja učenec ni le formalno vpisani učenec ali študent. **Vseživljenjsko učenje** je postalo bistven element družbe znanja. Vsak učenec je vseživljenjski učenec, ki se mora prilagoditi družbi, temelječi na znanju, in aktivno sodelovati na vseh ravneh socialnega, kulturnega in ekonomskega življenja ter prevzeti večji nadzor nad svojo prihodnostjo. Vsebina in metode začetne izobrazbe morajo upoštevati priprave na vseživljenjsko učenje. S tem pripadata šoli in vzgojiteljem nova vloga in novo poslanstvo. Informacijsko-komunikacijska tehnologija je ključno orodje pri razvoju vseživljenjskega učenja.

Da bi pomagali odločevalcem **sprejemati odločitve** in izboljšati položaj izobraževanja in informacijsko-komunikacijske tehnologije v izobraževanju, je treba oblikovati ustrezne odločevalske procese in strategije. Ključnega pomena je povezovanje raziskovalnega dela, prakse in inovacij z odločanjem. Odločevalci naj bolje uporabijo izkušnje iz prakse in ugotovitve raziskovalcev. Naloga praktikov in raziskovalcev pa je zagotoviti vidnost in uporabnost njihovih ugotovitev in rezultatov za potrebe odločevalcev. Proces odločanja naj temelji na sistemskem pristopu, ustvari naj se občutek lastništva in skupne odgovornosti v povezavi z razvojem in udejanjanjem ukrepov informacijsko-komunikacijske tehnologije v vzgoji in izobraževanju.

Ena izmed pogloblitvenih značilnosti družbe znanja je **povezovanje v mreže**, kar pomeni, da aktivnosti niso več hierarhično ali piramidno organizirane. Najboljši primer je internet, kjer so informacije dostopne po principu mrež, ki so lahko tudi kontekstno zaokrožene, kot npr. slovensko izobraževalno omrežje (<http://SIO.edus.si>). Mrežna struktura družbe ima vpliv tako na politiko in organizacijo sistemov kot na izobraževalne sisteme.

Raziskave in razvoj morajo dajati trdne teoretične okvire, ki lahko botrujejo pozitivnim izkušnjam, le-te pa lahko predstavljajo zanesljive inovativne referenčne modele. Prenoviti je treba raziskovalne prioritete in premostiti vrzel med tehnologijo in pedagogiko. Na področju učenja, podprtega z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, pedagogiko in tehnologijo navadno obravnavamo ločeno. Pedagogika pogosto temelji na tem, kaj naj bi tehnologija dopuščala, in ne na popolni integraciji, ki služi kot osnova tehnološkemu načrtovanju.

Informacijska družba znanja zahteva nenehne spremembe **vloge in poslanstva učiteljev**. Učitelj v družbi znanja potrebuje določene nove sposobnosti: ravnanje z novim znanjem in načini dostopanja do znanja, mrežno sodelovanje, vseživljenjsko učenje. Učitelji so ključni »agentje« v izobraževalnem sistemu in razvoju izobraževanja. Informacijsko-komunikacijska tehnologija spreminja poučevanje in učenje in čeprav je tehnologija pomembna, so učitelji in dobro poučevanje še pomembnejši. Inovativnost učiteljev je treba spodbujati ne le v neposredni praksi, ampak tudi pri sodelovanju v raziskovalnih projektih. Razviti je treba mednarodne mreže učiteljev in učencev in tako prispevati, da oboji postanejo državljani sveta.

Zavedamo se, da informacijsko-komunikacijske tehnologije spreminjajo svet. Trenutno se nahajamo v fazi informacijske družbe, v kateri je informacija pomembno in dragoceno blago, ki ga je mogoče kupiti, prodati, shraniti ali zamenjati. Vemo, da informacija in znanje nista eno in isto. Želimo ne le informacijsko družbo, ampak tudi družbo znanja, kjer se znanje širi in prenaša in je vsem ljudem omogočen dostop do znanja in do koristi, ki jih prinaša izobrazba. Izobraževanje je osrednja tema družbe znanja. Učitelji imajo pri tem pomembno vlogo in poslanstvo.

Vladislav Rajkovič